

Zdzisław Libera

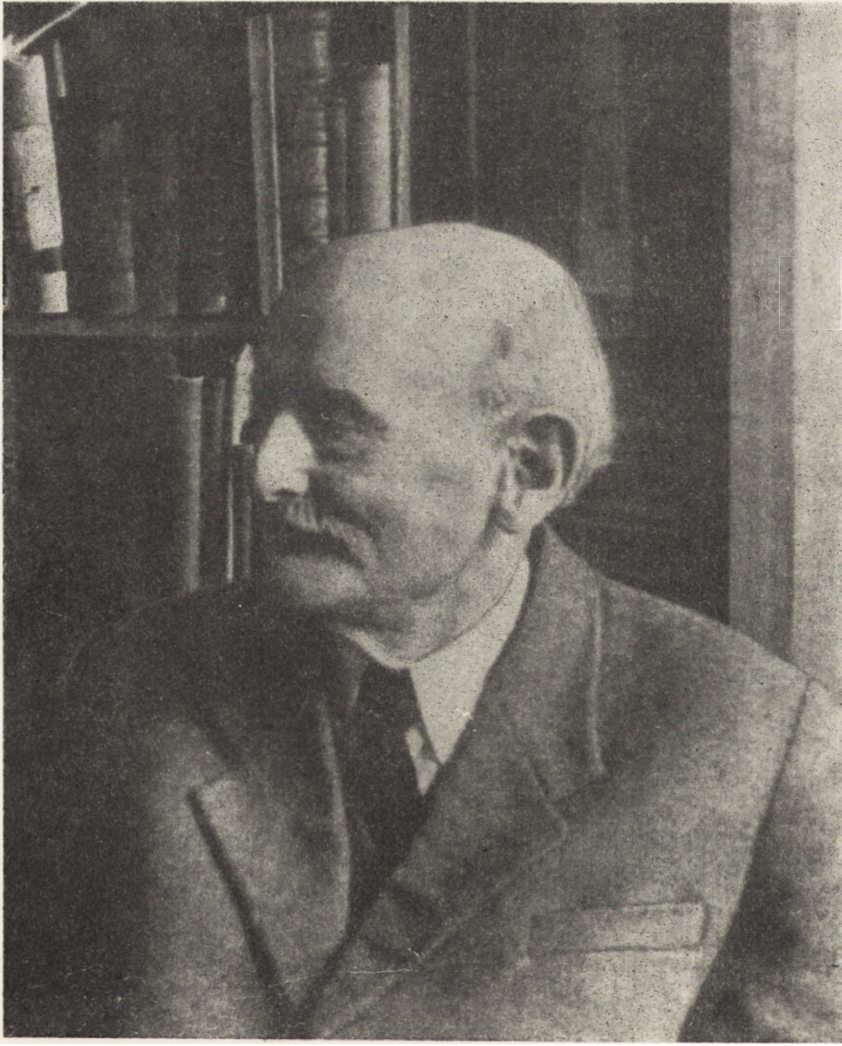
Wiktor Hahn (1871-1959)

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 53/3, 125-127

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Wiktor Hahn

ZDZISŁAW LIBERA

WIKTOR HAHN

(1871—1959)

Do najwybitniejszych i najbardziej zasłużonych działaczy Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w pierwszym trzydziestolecu XX w. należał Wiktor Hahn. Wnikliwy badacz twórczości Słowackiego, wybitny historyk literatury polskiej i antycznej, ceniony bibliograf, teatrolog, wydawca i pedagog położył również poważne zasługi na polu organizacji życia kulturalnego w Polsce, biorąc czynny udział w pracach Towarzystwa.

„Przez dwadzieścia lat piastował godność wiceprezesa (1908—1928), będąc w tym czasie nieraz samodzielny kierownikiem agend Towarzystwa”¹. Hahn właśnie był inicjatorem jubileuszu z okazji 25-lecia istnienia Towarzystwa, a gdy okoliczności na jego organizację nie pozwoliły, podjął tę inicjatywę w 30-lecie, przygotowując cykl odczytów Chrzanowskiego, Kallenbacha, Kasprowicza i Bołoz Antoniewicza². Było to w r. 1916, a więc w czasie wojny, toteż organizacja odczytów oraz jubileusz Towarzystwa stanowiły manifestację kultury polskiej, ważną również ze względów politycznych.

Osobną kartę w dziejach Towarzystwa tworzy historia „Pamiętnika Literackiego”. Wiktor Hahn był jego wieloletnim redaktorem (1912—1921). Nadolski nazwał go „ofiarnym redaktorem”.

Po Bernackim — czytamy w kronice Towarzystwa — w dalszym ciągu zbierał materiały do jubileuszowych zeszytów (Kraśiński, Kołłątaj, Kraszewski, Skarga), próbował wprowadzić nowy dział, kronikę literacką, ograniczywszy się do *Wiadomości bibliograficznych*, które poniekąd zastępowały zredukowaną *Bibliografię czasopism*. Obroniono honoraria autorskie, które zachęcały do pisania w „Pamiętniku”, ale zmniejszono objętość pisma, aż przyszedł katastrofalny rok 1914, a z nim takie kłopoty i trudności redak-

¹ B. Nadolski, *Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza we Lwowie. Zarys historii 1886—1936*. „Pamiętnik Literacki”, 1936, s. 720.

² *Ibidem*.

torskie, że praca stawała się niemal całkiem niemożliwa. Mimo to „Pamiętnik” przetrwał najgroźniejszą burzę, roczniki 1914 i 1915 wyszły razem dzięki nieustrudzonej pracowitości redaktora³.

O zasługach Wiktora Hahna dla „Pamiętnika Literackiego” wspomina również Julian Krzyżanowski w *Dziejach dwu „Pamiętników”*, gdzie zaznacza, jak to redaktor z czasu pierwszej wojny nie dopuścił do upadku pisma, „zwalczając pod jej koniec i w latach, które bezpośrednio po niej nastąpiły”, takie opory, jak „brak odpowiednich drukarni i papieru”⁴.

Może najpełniej zasługi Hahna jako redaktora ocenione zostały w liście Prezydium Towarzystwa, podpisanym przez Wilhelma Bruchnalskiego i Stanisława Łempickiego, a wysłanym z okazji zmiany w redakcji naczelnej. List ten był wyrazem hołdu i wdzięczności za wytrwałą, heroiczną w wielu momentach pracę⁵.

Z okazji 50-lecia działalności Towarzystwa ówczesne Prezydium w osobach prezesa, Juliusza Kleiner, i sekretarza, Bronisława Nadolskiego, przesłało do Wiktora Hahna pismo podkreślające jego zasługi dla „Pamiętnika Literackiego” i całego Towarzystwa:

Lwów, dnia 26 czerwca 1937

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Miło jest Zarządowi Głównemu, spełniając uchwałę Walnego Zebrania, na którym rozpamiętywano i wspominano działalność najczynniejszych i najzasłużeńszych swych członków — przesłać Panu najwdzięczniejsze uznanie za Pańskie trudy i prace poświęcone dla Towarzystwa przez tak długie lata na stanowisku wiceprezesa Towarzystwa oraz redaktora „Pamiętnika Literackiego”. Oceniając dziś bilans pięćdziesięciolecia Towarzystwa widzimy, że lata Pańskiej pracy przypadły na okres najtrudniejszy, że Panu ma Towarzystwo do zawdzięczenia w ogóle swoje przetrwanie.

Pozostajemy z wyrazami głębokiego poważania⁶.

Bronisław Nadolski

Sekretarz

Juliusz Kleiner

Prezes

³ *Ibidem*, s. 720—721.

⁴ J. Krzyżanowski, *Dzieje dwu „Pamiętników”*. W: Z. Świdwińska. *Bibliografia „Pamiętnika Literackiego” i „Pamiętnika Tow. Literackiego im. Adama Mickiewicza”*. 1887—1939. Warszawa 1948, s. 9.

⁵ Por. Z. Libera, *Wiktor Hahn*. „Pamiętnik Literacki”, 1960, z. 2, s. 603.

⁶ Za udostępnienie tego listu składam słowa serdecznej podziękii synowi profesora, mgrowi Kazimierzowi Hahnowi-Tarchalskiemu.

Warto na tym miejscu przypomnieć, że również osobiście Juliusz Kleiner publicznie dał wyraz swego szacunku dla zasług Wiktora Hahna. W artykule *Pięćdziesięciolecie Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza* wyraźnie stwierdził, że gdy w czasach pierwszej wojny światowej hasłem Towarzystwa stało się przetrwanie, to „przetrwało Towarzystwo dzięki wiceprezesowi swemu i redaktorowi »Pamiętnika«, prof. Wiktorowi Hahnowi”⁷.

Stosunki przyjacielskie z Towarzystwem przetrwały do ostatnich lat życia Wiktora Hahna. Sędziwy profesor interesował się jego aktualnymi pracami i formami działalności po wojnie. Na prośbę naczelnego redaktora *Dzieł Juliusza Słowackiego* wydawanych przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, Juliana Krzyżanowskiego, zgodził się wziąć udział w pracach redakcyjnych, przygotowując do druku tom 3 (*Dramaty*). Krzyżanowski przypomniał ten fakt na uroczystym zebraniu Towarzystwa, poświęconym uczczeniu 65-lecia działalności naukowej Wiktora Hahna:

Gdy z zespołem swych uczniów przystąpiłem do pracy nad wydaniem *Dzieł Słowackiego*, upamiętniających stulecie śmierci Wielkiego Poety, uważałem to i za zaszczyt, i obowiązek zaprosić do współpracy sędziwego profesora Hahna. On to przecież o czterdzieści lat wcześniej przygotował wraz z Bronisławem Gubrynowiczem pierwsze naukowe wydanie Słowackiego, wznosząc mu w ten sposób najcenniejszy pomnik w stulecie urodzin [...] ⁸.

Organizatorzy uroczystego zebrania omawiali różnorakie zasługi honorowego członka Towarzystwa, położone dla dobra i rozwoju nauki polskiej. Mówili o jego działalności historycznoliterackiej, wydawniczej i pedagogicznej. Należy ona do trwałego dorobku kultury naukowej w Polsce. Do tamtych zasług, powszechnie znanych, dochodzi jeszcze zasługa jedna: cicha, niestrudzona i ofiarna praca w Towarzystwie Literackim, do którego rozwoju przyczynił się wieloletnią działalnością.

⁷ Zob. „Gazeta Polska”, 1937, z 6 VI.

⁸ 65 lat działalności naukowej prof. dra Wiktora Hahna. „Przegląd Humanistyczny”, 1959, nr 3, s. 205.